

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Інтерферентні процеси в сучасній українській мові

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальностей: 035 Філологія, 014 Середня освіта

Обмеження для вибору: пререквізити «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська мова», «Українська діалектологія».

Кількість кредитів (годин): 4 (денна форма: 120 год.: 24 - лекції; 24 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна форма: 120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота).

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали: <https://drive.google.com/drive/folders/0AC9GdNdLPNIRUk9PVA>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Делюсто Марина Сергіївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: к.філол.н., доцент кафедри української мови і літератури

Кафедра: української мови і літератури

Робочій e-mail: deliusto@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: середа 14.00–15.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни: полімовність, міжмовна взаємодія, запозичення, кодові перемикання, інтерференція, трансференція, фонологічна інтерференція, лексична інтерференція, граматична інтерференція, переклад, суржик, мовні девіації, пуризм.

Мета дисципліни: сформувати у здобувачів ОС «бакалавр» систему знань про інтерферентні процеси як важливий чинник мовних змін в сучасній українській мові, вміння виявляти в українському мовленні полілінгвів інтерферени різних типів, долати мовні девіації інтерферентного характеру у процесі навчання української мови учнів закладів загальної середньої освіти, а також під час перекладу українською мовою з інших мов текстів різних типів і жанрів.

Результати навчання. Прослухавши цей курс, здобувачі освіти **опанують знання** про:

- сутність явища інтерференції з урахуванням новітніх досягнень лінгвістики;
- інтерференцію і трансференцію як явища в умовах контактування української мови з іншими;
- різновиди інтерферентних процесів і типологію інтерферем;
- суржик як результат інтерферентних процесів в українській мові;
- особливості інтерферентних процесів на діалектному рівні української мови тощо.

Під час вивчення курсу здобувачі освіти зможуть оволодіти **вміннями і навичками**:

- встановлювати специфіку сприйняття полілінгвами еталонного та інтерферованого українського мовлення;
- виявляти і долати наслідки фонетичної інтерференції в українському мовленні полілінгвів;

- виявляти і долати наслідки лексичної інтерференції в українському мовленні полілінгвів;
- виявляти і долати наслідки граматичної інтерференції в українському мовленні полілінгвів;
- перекладати українською мовою тексти різних типів і жанрів з урахуванням інтерферентних процесів.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Інтерферентні процеси як чинник мовних змін і розвитку мови.

Тема № 2. Інтерференція і трансференція в умовах мовних контактів.

Тема № 3. Напрямки інтерференції. Типологія інтерферем.

Тема № 4. Аспекти фонологічної інтерференції.

Тема № 5. Лексична інтерференція.

Тема № 6. Інтерференція в граматиці.

Тема № 7. Міжмовна інтерференція і проблеми перекладу.

Тема №8. Білінгвізм в Україні і проблеми національної ідентичності.

Тема №9. Суржик як результат інтерферентних процесів в українській мові.

Тема №10. Мовні девіації інтерферентного характеру в системі сучасної української мови.

Тема №11. Інтерференція на діалектному рівні української мови.

Тема №12. Інтерференція і пуризм.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту.

Використання технологій штучного інтелекту не передбачено.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Шкала оцінювання та нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у формі комп'ютерного тестування (за допомогою сервісу Google Forms) та включає 30 тестових завдань різних типів.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Індивідуальне науково-дослідне завдання	5
Презентація	5
Реферування наукових праць	5

Оцінювання *ІНДЗ* здійснюється за такими критеріями: правильність складання та оформлення, наявність всіх компонентів у вступі, відповідність вимогам академічного письма. Критеріями оцінювання *презентації* є повнота, технічна якість висвітлюваного матеріалу, рівень обізнаності студента в означеній проблемі. Критеріями оцінювання *анотування та реферування наукових праць* є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

30 правильних відповідей на тестові завдання (100%) – «відмінно»; 22–26 правильних відповідей на тестові завдання (73%–87%) – «добре»; 15–18 правильних відповідей на

тестові завдання (50–60%) – «задовільно»; менше 15 правильних відповідей на тестові завдання – «незадовільно».

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Академічний тлумачний словник (1970-1980) [Електронний ресурс] : онлайн-версія «Словника української мови» в 11 томах. URL: <http://www.sum.in.ua/>
2. Валігура О. Р. Фонетична інтерференція в англійському мовленні українських білінгвів: Монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 288 с.
3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанровостилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564 с.
4. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов (англ. мовою): навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2003. 464 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К.: ВЦ «Академія», 2003. 464 с.
6. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К.: ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
7. Делюсто М. С. Специфіка інтерферентних процесів у південнобессарабських говірках. *Мовознавчий вісник*. Черкаси, 2018. Вип. 24-25. С.134–141. <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/213>
8. Mova.info [Електронний ресурс]: лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
9. Рибіна Н.В. Білінгвізм та інтерференція як тенденції мовного розвитку сучасного суспільства: проблеми та способи їх вирішення. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2015. Т. 1. № 59. С. 176–178.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 711 с.
11. Словники України on-line [Електронний ресурс] : український лінгвістичний портал. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
12. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. *Мовознавство*. 2008. № 2-3. С. 159–189.
13. Ткаченко О. Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ: Наукова думка, 2014. 511 с.
14. Українська мова. Енциклопедія. К., 2007. 684 с.
15. Український правопис. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>
16. Sokolova S. Білінгвізм в Україні і проблеми національної ідентичності. *Balcania et Slavia*. 2022. 2(1). P. 51-72. <https://edizionicafoscari.unive.it/media/pdf/article/balcania-et-slavia/2022/1/art-10.30687-BES-2785-3187-2022-01-003.pdf>
17. Weinreich U. *Languages in Contact: Findings and Problems*, Berlin 1979. 150 P. URL: https://www.academia.edu/39358679/Uriel_Weinreich_Languages_in_contact_Findings_and_problems_1979_1

Затверджено на засіданні кафедри української мови і літератури протокол № 8 від 12 січня 2024 р.